

Helena Kasurinen, Mika Launikari, Raimo Vuorinen & Tarja Laakkonen (toim.)

Käsikirja – CREAR digitaalinen palvelutarpeen arviointiväline

**Copyright © tekijät ja
Laurea-ammattikorkeakoulu 2020
Tekstit, kuvat ja taulukot CC BY-SA 4.0**

Kannen grafiikka: Shutterstock/ Business characters

Sivun 6 kuva: Brooke Cagle on Unsplash

Sivun 9 kuva: Cowomen on Unsplash

Sivun 11 kuva: Jarno Virtanen

Sivun 12 kuva: Jarno Virtanen

Sivun 26 kuva: Bruce Mars on Unsplash

Sivun 37 kuva: Windows on Unsplash

Taitto: Mari Liimatainen, Punamusta

Tekijät:

Helena Kasurinen, Laurea-ammattikorkeakoulu

Mika Launikari, Laurea-ammattikorkeakoulu

Tarja Laakkonen, Laurea-ammattikorkeakoulu

Marjo Pääskyvuori, Laurea-ammattikorkeakoulu

Raimo Vuorinen, Jyväskylän yliopisto / Koulutuksen tutkimuslaitos

Eija Männistö, Spesia

Maarit Sorjonen, Spesia

Jarkko Korhonen, Spesia

ISSN-L 2242-5241

ISSN 2242-5225 (verkko)

ISBN: 978-951-799-592-4 (paino)

ISBN: 978-951-799-593-1 (verkko)

Helena Kasurinen, Mika Launikari,
Raimo Vuorinen & Tarja Laakkonen (toim.)

Käsikirja – CREAR digitaalinen palvelutarpeen arviointiväline

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	5
2. Elinikäinen ohjaus ja CREAR	7
3. Digitaalinen palvelutarpeen arviointiväline CREAR	10
4. Palvelutarpeen arviointivälineen käsitteet	14
5. Saavutettavuus ja palvelutarpeen arviointi	18
6. Palvelutarpeen arviointivälineen hyödyntäminen osana ohjaus- ja tukiprosesseja	20
7. Palvelutarpeen arviointi – ohjeet opiskelijalle	22
8. Tulosten tarkastelu opiskelijan kanssa	24
9. Ohjauksen laatu, seuranta ja raportointi	28
10. Johtopäätökset	30
Lähteet	32
Liitteet	34

1. Johdanto

“Viime vuosina nuorten elämänhallinnalliset vaikeudet ja yleinen pahoinvointi ovat lisääntyneet ja tarve saada niihin apua on kasvanut. Yhä useammille tulevaisuus näyttäytyy entistä epävarmempana, eikä oman paikan löytymistä maailmassa enää pidetä itsestäänselvyytenä. Kaikki tämä aiheuttaa nuorissa huolta, ahdistusta ja epätietoisuutta. Varsinkin koronapandemian aikana monille nuorille on syntynyt aiempaa suurempi tarve saada ohjausta, muuta tukea sekä löytää tilaisuus keskustella ymmärtäväisen aikuisen kanssa”, sanoo RETU-hankkeen projektipäällikkö Helena Kasurinen.

Opiskelijoiden hyvinvoinnin, toimijuuden ja resilienssin vahvistamiseksi on Resilienssi ja tulevaisuusosko RETU-hankkeessa (ESR, 2018–2020) kehitetty digitaalinen palvelutarpeen arviointiväline CREAR (<https://crear.fi/>). Se on tarkoitettu varhaisen tunnistamisen työkaluksi ohjaus-, opetus- ja opiskeluhuollon asiantuntijoille sekä muille tiedotus-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden ammattilaisille.

CREAR auttaa tunnistamaan hyvinvointiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä samanaikaisesti viidellä eri osa-alueella:

- opiskelu,
- ajankäyttö ja suunnitelmallisuus,
- hyvinvointi,
- urasuunnittelu sekä
- työllistyminen.

CREAR:n avulla saadaan nopeasti ja luotettavasti kokonaisvaltainen kuva ihmisen sen hetkisestä tilanteesta. Tuloksen perusteella arvioidaan tuen tarve. Se mahdollistaa avun tarjoamisen oikea-aikaisesti ja oikein kohdennetusti. Arviointivälineen käyttö edellyttää prosessimaista, vuorovaikutuksellista ja ohjauksellista työtettä, jota on havainnollistettu monin eri tavoin käsikirjan sivuilla.

“CREAR-arviointiväline on osaltaan tukemassa sitä, että me kaikki voisimme onnistua elämässämme ja osallistua täysipainoisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. CREAR edistää yksilön toimintakyvyn ja resilienssin vahvistumista. Haasteellisissa olosuhteissa resilienssin merkitys korostuu. Sen avulla jokainen meistä voi paremmin selviytyä epävarmuutta aiheuttavista tilanteista ja päästä yli vastoinkäymisistä elämän eri osa-alueilla”, toteaa Helena Kasurinen.

Tässä käsikirjassa esitellään CREAR-arviointiväline sekä sen erilaiset käyttötilanteet ja soveltamistavat. Lisäksi kerrotaan arviointivälineen kehitystyön taustalla olevasta tutkimuksesta ja teoreettisesta mallinnuksesta. Julkaisussa on myös kuvattu ohjaukselle ja neuvonnalle kansallisesti ja kansainvälisesti asetettuja tavoitteita sekä sitä, miten viimeaikaiset koulutus- ja työmarkkinapoliittiset linjaukset vaikuttavat ohjauksen asemaan ja kehittämiseen ja monikanavaisten ohjauspalveluiden yhdenvertaiseen saavutettavuuteen maassamme lähivuosina.

Käsikirjan toimittaja- ja kirjoittajatiimi koostuu suomalaisista ohjauksen ja neuvonnan asiantuntijoista sekä julkaisu- ja tuotannon ammattilaisista. Laurea-ammattikorkeakoulusta julkaisun tekemiseen osallistuivat KT Helena Kasurinen, FT Mika Launikari ja tradenomi Tarja Laakkonen sekä Koulutuksen tutkimuslaitokselta KT Raimo Vuorinen. Ammattiopisto Spesiasta erityisen tuen asiantuntija Eija Männistö, erityisen tuen asiantuntija Maarit Sorjonen ja opetusteknologian asiantuntija Jarkko Korhonen kirjoittivat käsikirjaan kuvauksen siitä, mitä CREAR-välineen käytössä on aiheellista ottaa huomioon saavutettavuuden ja esteettömyyden näkökulmista tarkasteltuna. Käsikirjan työstämisessä auttoi myös lehtori, opinto-ohjaaja Marjo Pääskyyvuori Laurea-ammattikorkeakoulusta. Julkaisun tekijät toivovatkin, että tämä käsikirja jouduttaa CREAR-arviointivälineen käyttöönottoa ja integroitumista osaksi ohjaus-, opetus- ja opiskelijahuollon arkea oppilaitoksissa sekä muiden neuvonta- ja ohjauspalveluiden asiakastyötä Suomessa.

2. Elinikäinen ohjaus ja CREAR

Osaamis pääoman kasvattaminen ja jatkuvan oppimisen kehittäminen on nostettu keskeiseksi koulutuspoliittiseksi tavoitteeksi Suomessa 2020-luvulla (Valtioneuvosto, 2019). Väestön koulutus- ja osaamistasoa on tarkoitus nostaa oppivelvollisuuden laajentamisella. Tavoitteena on varmistaa, että jokainen perusopetuksen päättävä nuori siirtyy toiselle asteelle ensisijaisesti tutkintoon johtavaan koulutukseen ja tarvittaessa muuhun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen. Oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä tavoitteena on turvata riittävä ja laadukas ohjaus kehittämällä eri toimijoiden monialaista yhteistyötä eri nivelvaiheissa. Työikäisen väestön osaamistason nostamiseksi lisätään tuettuja mahdollisuuksia oman osaamisen kehittämiseen joko ammatillisessa koulutuksessa tai erilaisiin kumppanuuksiin perustuvissa osaamispalvelujen ekosysteemeissä.

Elinikäiseen sekä jatkuvaan oppimiseen integroituvalla ohjauksella tarkoitetaan toimia ja palveluita, joiden avulla kaikenikäisten kansalaisten on mahdollista tunnistaa osaamistaan, taitojaan ja kehittymistarpeitaan elämänsä eri vaiheissa. Tavoitteena on, että he pystyvät peilaamaan näitä edellytyksiään suhteessa työmarkkinoiden mahdollisuuksiin ja tarpeisiin sekä tarjolla olevaan osaamisen kehittämisen tarjontaan. Ohjauksessa yksilö kehittää taitojaan tehdä omaan koulutukseen, urapolkuun, vapaa-aikaan sekä toimeentuloon liittyviä suunnitelmia ja päätöksiä (vrt. Euroopan unionin neuvosto, 2004).

Suomessa kaikilla on oikeus päästä asianmukaiseen ohjaukseen ja ammatilliseen koulutukseen Euroopan sosiaalisen peruskirjan (44/1991) tavoitteiden mukaisesti. Ohjausta voidaan järjestää eri ikäisille tarjottavina erillisinä palveluina tai kaikenikäisille suunnattuna yhteisenä palveluna. Suomessa ohjauspalvelujen järjestämisestä vastaavat oppilaitokset, työ- ja elinkeinohallinto, nuorisotoimi, kolmannen sektorin toimijat ja yksityiset palvelun tuottajat eri ympäristöissä: koulutuksessa, opinto- ja työuran siirtymävaiheissa, työttömyysjaksoilla ja työpaikoilla. Opiskelijoille ohjaus näyttäytyy moniammatillisena ja monikanavaisena kokonaisuutena osana opintopolkua hakuvaiheesta työmarkkinoille tai jatko-opiskeluun siirtymiseen. Toisaalta ohjaus on

osa koulutuksen järjestäjän hallinnollisia rakenteita, rahoitusta sekä koulutuksen määrällistä ja sisällöllistä suunnittelua työelämärelevantanssin näkökulmasta. Laajemman tulkinnan mukaan koulutukseen integroituva ohjaus on osa alueellista monialaista palvelukokonaisuutta, joka edellyttää yhteistyötä ja koordinaatiota koulutuksen ja työmarkkinoiden välillä (Nykänen, 2018).

Ohjauksen merkitys korostuu erilaisissa siirtymävaiheissa.

Ohjauksen merkitys korostuu erilaisissa siirtymävaiheissa. Siirtymät koulutuksen ja työelämän välillä ovat moninaistuneet ja lisääntyneet. Uudet työn tekemisen muodot edellyttävät muutosvalmiutta ja jatkuvaa osaamisen päivittämistä. Yksittäisiin valintoihin keskittymisen rinnalla ohjauksessa jäsennetään valintojen perustana olevaa tietoa, omia vahvuuksia ja omaa tapaa toimia valintatilanteissa. Vaikka urasuunnittelutaitoja voidaan oppia, kaikki eivät välttämättä tunnista omia taitojaan tai sitä, että näitä taitoja tulee edelleen vahvistaa valmistautuessa uusiin siirtymiin. Tämän vuoksi urasuunnittelutaitojen oppiminen on sisällytetty Suomessa opetussuunnitelmiin kirjattuihin tavoitteisiin ja niihin perustuvaan työskentelyyn. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi tiedonhaku työmarkkinoista, ammateista ja opinnoista, sekä yhteiskunnallisen keskustelun seuraaminen ammattien kehityskulkujen ymmärtämiseksi ja työllistymismahdollisuuksien ennakoimiseksi.

Entistä tärkeämpää on verkostoituminen oman ammattialan toimijoiden kanssa. Työssä oppimiseen integroituva ohjaus on yhteydessä opiskelijoiden sitoutumiseen, tavoitellun ammatillisen osaamisen saavuttamiseen ja siirtymiseen työmarkkinoille (Borbely-Péce & Hutchinson, 2014). Vastuuta työllistymisestä ei silti siirretä täysin yksilön omalle vastuulle, vaan koulujärjestelmään sisältyvällä ohjauksella on edelleen keskeinen tehtävä julkisena palveluna sosiaalisen yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäjänä.

Nivelvaiheiden toimivuuden kannalta keskeistä on tiedonsiirron systemaattisuus ja moniammatillinen yhteistyö eri toimijoiden välillä. Eri koulutusasteille integroituvassa ohjauksessa syvennetään opiskelijan osallisuutta ja aktiivista toimijuutta hakeutumisen ja henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) tai opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä. Onnistuneet siirtymät vahvistavat osallisuuden kokemusta, sitoutumista valitulle opiskelualalle sekä edellytyksiä selviytyä opinnoista ja siirtyä työmarkkinoille tai jatko-opintoihin (Skills Development Scotland, 2020).

Valintojaan suunnittelevilla opiskelijoilla on oman taustansa tai kehitysvaiheensa takia vaihtelevat valmiudet toimia näissä siirtymävaiheissa. Siirtymiin liittyy monia erityistarpeita eri ryhmien osalta, kuten syrjäytymisvaarassa olevat nuoret, heikot perustaidot omaavat aikuiset, pitkään perhevapailla olleet vanhemmat, ikääntyneet, pitkäaikaistyöttömät, alanvaihtajat ja vieraskieliset. Ohjaus näyttää jäävän puutteelliseksi erityisesti eniten tukea tarvitsevien nuorten osalta. Opiskelijat eivät välttämättä hakeudu itse ohjaukseen tai ohjaajilla ja opettajilla ei ole välineitä tunnistaa opiskelijan todellista tilannetta. Jotta ohjaus kohtaisi siitä todennäköisesti eniten hyötyvät opiskelijat, on tarpeen tunnistaa opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja lähtökohdat tulevaisuuden suunnitteluun (Goman ym. 2020; Nissinen & Vuorinen, 2018).

Kansainvälisten tutkimusten mukaan ohjaus on tuloksellisinta silloin, kun se niveltä ennaltaehkäisevästi ja kokonaisvaltaisesti eri oppiaineiden ja taitojen opetukseen. Ohjauksen tarkoituksena on tällöin syventää jo perusopetuksessa hankittuja urasuunnittelutaitoja omana itsenäisenä, opittavissa olevana kompetenssina (Hooley, 2014). Ohjauksen toteutus ei ole vain yhden siihen erikoistuneen ammattiryhmän vastuulla. Tästä syystä koulutuksen järjestäjillä tulee olla ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen yhteiset tavoitteet,

järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä arviointi- ja kehittämistyö. Oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä koulutuksen järjestäjiltä edellytetään ohjauksen toteutusvastuuta myös peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheessa. Ohjaussuunnitelmaa tulee siksi tarkentaa siten, että siinä on otettu huomioon koulun, oppilaitoksen tai yksikön painotukset ja ominaispiirteet sekä paikallinen ohjauksen monialainen verkostotyö (Goman ym., 2020).

Ohjaus linkittyy myös opiskeluhooltoon. Ohjauksen tehtävänä on ennaltaehkäisy, opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin sekä toimintakyvyn seuraaminen ja tukeminen moniammatillisessa yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhooltohenkilöstön kanssa. Ennaltaehkäisevää työtä voidaan edistää kehittämällä systemaattisia tapoja tunnistaa opiskelijoiden vahvuuksia, tuen tarpeita ja mahdollisia oppimisvaikeuksia. CREAR-arviointivälinettä hyödyntämällä voidaan kohdentaa resursseja ja luoda toimintamalleja, joiden pohjalta voidaan keskittyä opintojen kiinnittymisen kannalta haasteellisiin ohjausprosesseihin, kuten keskeyttämistä ennakoiviin tai siihen johtaviin tilanteisiin. Lisäksi tarvitaan osaamista ja työvälineitä, kuinka asioita otetaan puheeksi ja yhdessä sanoitetaan sovitut jatkotoimet. CREAR-arviointivälineellä voidaan edistää ennaltaehkäisevää työtä ja kehittää systemaattisia tapoja tunnistaa opiskelijoiden vahvuuksia, tuen tarpeita tai opiskeluvaikeuksia.

Hyvin toimiva ohjaus parantaa oppimistuloksia, osaamisen kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa sekä edistää koulutuksen tehokkuutta (Barnes ym. 2020; Hooley & Dodd, 2015). Ohjauksen onnistumisen kannalta on keskeistä, miten opiskelijat, koulutuksen järjestäjät ja sidosryhmät yhteisesti määrittävät toiminnan tavoitteet sekä hyödyntävät olemassa olevaa henkilöstön osaamista ja resursseja opiskelijoiden palvelutarpeisiin vastaamiseksi. CREAR-arviointiväline on yksi työväline, jolla voidaan edistää ohjauksen tarvevastaavuutta ja pidemmän aikavälin vaikuttavuutta.

3. Digitaalinen palvelutarpeen arviointiväline CREAR

Laurea-ammattikorkeakoulun koordinoimassa Resilienssi ja tulevaisuususkon -hankkeessa (RETU) kehitetty digitaalinen palvelutarpeen arviointiväline CREAR (<https://crear.fi>) on suunniteltu oppilaitosten ja ohjaustyötä tekevien käyttöön. Sen avulla opiskelijan tai asiakkaan tilanteesta saadaan kokonaisvaltainen käsitys. CREAR koostuu viidestä osa-alueesta: opiskelu, ajankäyttö ja suunnitelmallisuus, hyvinvointi, urasuunnittelu sekä työllistyminen.

Digitaalisen palvelutarpeen nimeksi valikoitui CREAR, sillä ei haluttu, että nimi herättää kielteisiä mielleyhtymiä. Tätä varten hankkeessa päädyttiin käyttämään kirjainyhdistelmää, joka espanjaksi tarkoittaa luoda. Lisäksi CREAR tulee sanoista Career (ura), Resilience (resilienssi), Education/Employment (koulutus, työllistyminen), Agency (toimijuus) ja Readiness (valmius).

CREAR-palvelutarpeen arviointivälineen avulla on mahdollista tarkastella opiskelijan tilannetta kokonaisvaltaisesti. Analyysi auttaa ohjaajaa tunnistamaan, mitkä tekijät vaikuttavat yksilön opiskelukykyyteen myönteisesti ja mitkä kielteisesti. Lisäksi on mahdollista kartoittaa opiskelijan kykyä suunnitella jatko-opintojaan ja työuraansa. CREAR auttaa opettajia ja ohjaajia sekä opiskeluhuoltohenkilöstöä puuttumaan ajoissa opintojen etenemistä hidastaviin tekijöihin.

Arviointivälinettä on mahdollista hyödyntää oppilaitoksissa varhaisen tunnistamisen työvälineenä. Myös muita käyttömahdollisuuksia on RETU-hankkeessa tehdyn pilotoinnin aikana löydetty. Jos opiskelijalla on ollut pitkään vaikeuksia selviytyä opinnoissaan, voi häntä pyytää vastaamaan arviointivälineen väittämiin.

CREAR-palvelutarpeen arviointivälineen avulla on mahdollista tarkastella opiskelijan tilannetta kokonaisvaltaisesti.

Näin voidaan saada selvyys, mistä hankaluudet saattaisivat johtua. Saatujen tulosten perusteella päästään pohtimaan opiskelijan kanssa, tarvitseeko hän tukea esimerkiksi opiskelussa tai arjenhallinnassa.

Lisäksi arviointivälinettä voidaan hyödyntää, kun halutaan kartoittaa opiskelijoiden ohjaus- ja tukitarpeita. Tällöin opiskelijaryhmät vastaavat keskitetysti väittämiin ja sitoutuvat lähettämään saamansa tulokset esimerkiksi ohjaajalleen.

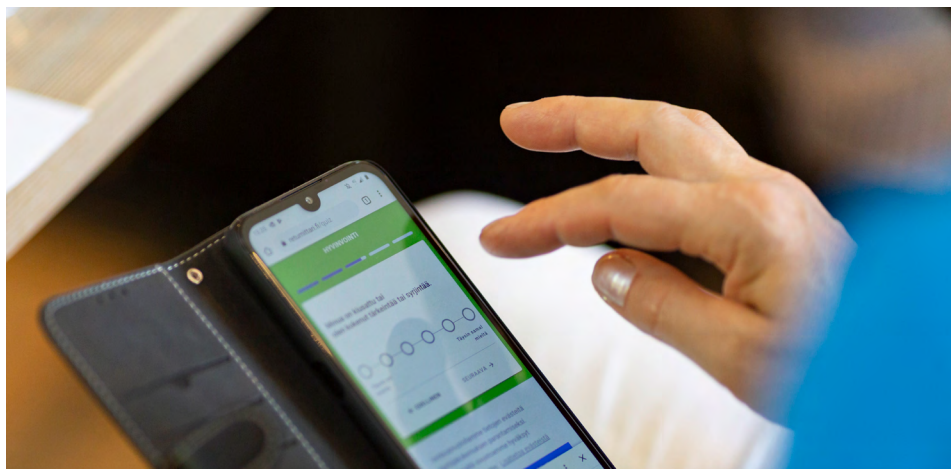
CREAR ei kerää henkilökisteriä. Sen väittämiin vastaaminen on tehty mahdollisimman helpoksi. Arviointivälineen saavutettavuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. CREAR-arviointivälineen väittämiin on mahdollista vastata mobiililaitteella, tabletilla tai tietokoneella. Kielivalikoimasta löytyy tällä hetkellä neljä vaihtoehtoa: suomi, ruotsi, englanti ja selkokieli.

Tuloksen saatuaan opiskelija valitsee, kuinka hän sen kanssa menettelee. Hän voi tallentaa tuloksen pdf-tiedostona omalle koneelleen tai lähettää sen sähköpostiinsa. Tämän jälkeen hän voi päättää, näyttääkö hän tuloksen opettajalle, opinto-ohjaajalle tai muulle henkilöstön jäsenelle. Tulosten jälkeen löytyy lista linkeistä, joissa on tietoa eri osa-alueisiin liittyvistä sivustoista. Niissä on ohjeita, neuvoja ja tukea sekä yhteystiedot tarjolla oleviin palveluihin.

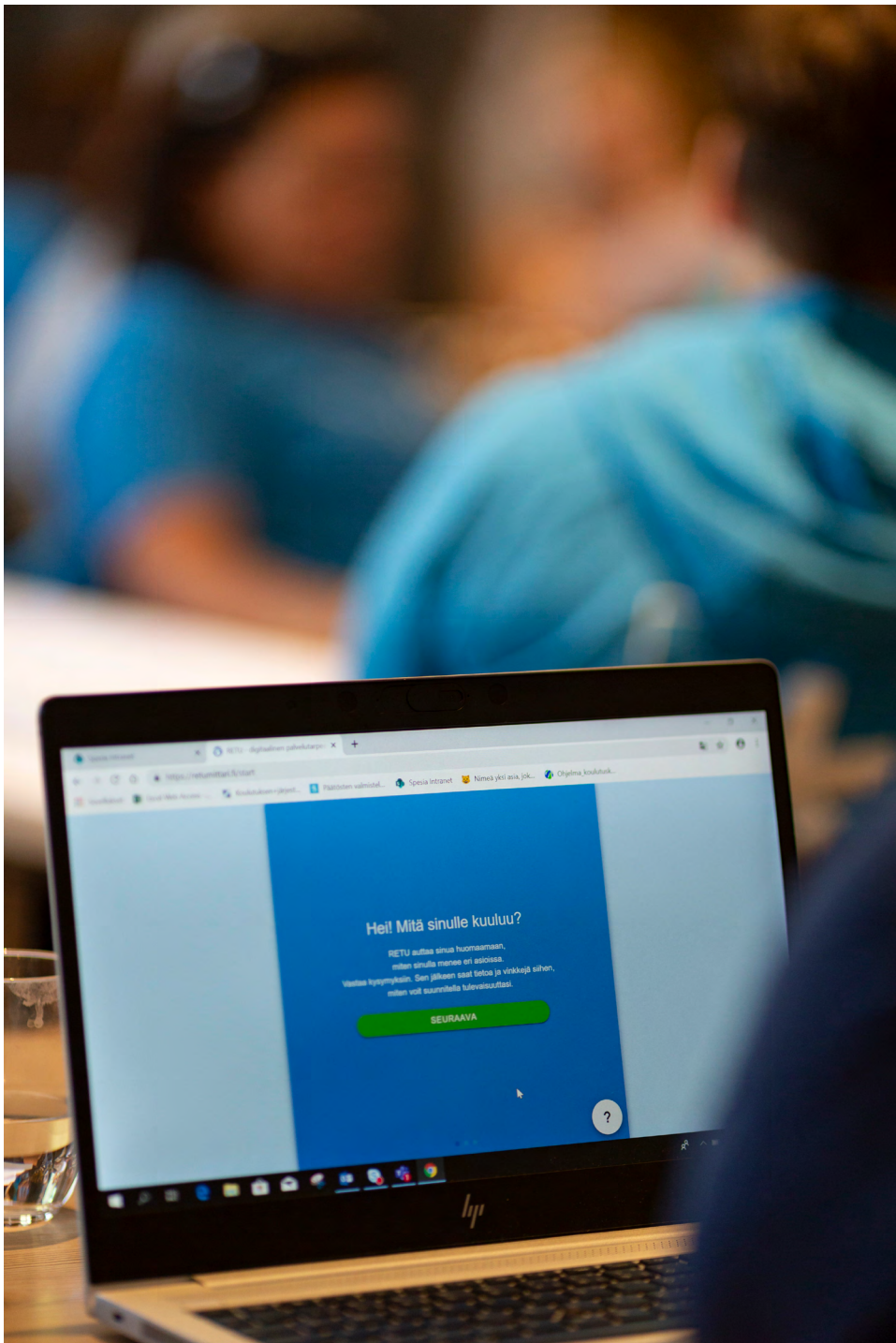
ARVIOINTIVÄLINE PERUSTUU TUTKIMUKSEEN

Digitaalinen palvelutarpeen arviointiväline perustuu opiskelijoiden hyvinvointia ja tulevaisuususkoa kartoittaneeseen tutkimukseen, joka tehtiin osana Laurean TOTEEMI-hanketta. Tutkimuksessa haluttiin selvittää opiskelijoiden hyvinvointia ja tulevaisuususkoa. Tätä varten kehitettiin laaja kysymyspatteristo, jolla kartoitettiin opiskelijoiden hyvinvointia, opiskelu- ja toimintakykyä, toimijuutta sekä urasuunnittelu- ja työllistymistaitoja. Kyselyyn vastasi opiskelijoita ammattikorkeakouluista, ammatillisista oppilaitoksista ja lukioista.

Digitaalisen palvelutarpeen arviointivälineen väittämät valikoituivat suoritettujen tilastollisten analyysien perusteella. Niissä selvitettiin, miten hyvin kysymykset mittasivat opiskelijoiden opiskelutaitoja, hyvinvointia, toimijuutta sekä urasuunnittelu- ja työllistymistaitoja. Tutkimuksessa havaittiin, että näillä eri osa-alueilla on vahva yhteys toisiinsa, mikä on syytä muistaa arviointivälineen tuloksia analysoitaessa (Kasurinen, 2019).

Kuva: Jarno Virtanen

Kuva: Jarno Virtanen

PALVELUTARPEEN ARVIOINTIVÄLINEEN OSA-ALUEET

Seuraavassa kuvataan palvelutarpeen arviointivälineen viisi osa-aluetta (Kuva 1.), joiden väittämiin vastaaminen vie aikaa 10–15 minuuttia.

Opiskelu-osa-alueessa selvitetään opiskelu- ja tiedonhakutaitoja. Vastaamalla väittämiin saadaan tietoa yksilön opiskeluvaikeuksista. Lisäksi arviointiväline tarjoaa yleiskuvan siitä, miten hyvin henkilö hallitsee erilaisia opiskelumenetelmiä.

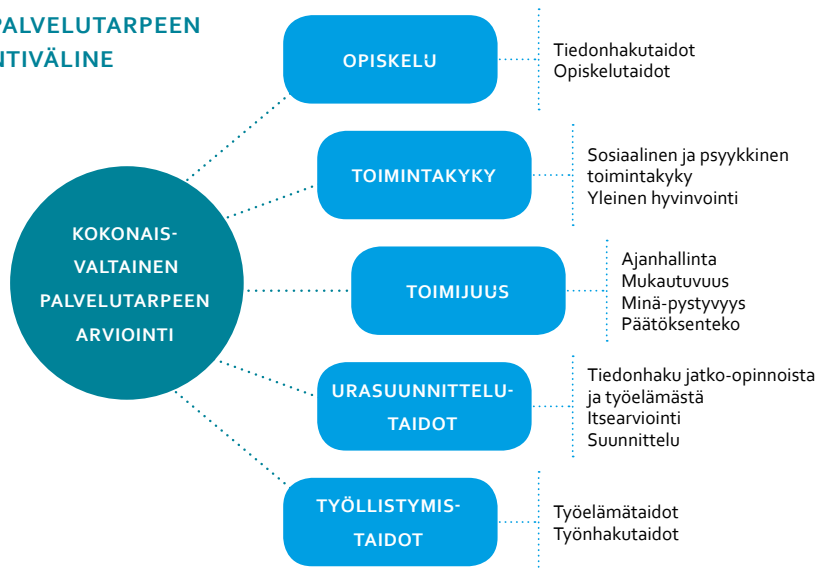
Toimintakyky-osa-alueessa arvioidaan hyvinvointia ja stressinhallintaa sekä yleistä terveydentilaa. Väittämien avulla selvitetään, onko yksilöllä tukiverkostoja ja läheisiä ihmissuhteita vai kokeeko hän itsensä yksinäiseksi. Lisäksi halutaan selvittää, onko opiskelijalla ollut aiemmin tai nykyisessä oppilaitoksessa kokemuksia kiusaamisen kohteena olemisesta. Tarkoituksena on saada tietoa, onko olemassa jokin tekijä, joka vaikuttaa haittaavasti opintojen sujumiseen ja/tai opinnoissa menestymiseen.

Toimijuus-osa-alueessa pääpaino on itsesäätelyssä, kuten ajan- ja elämänhallinnassa sekä muutoksensieto- ja päätöksentekokyvyssä. Tässä osa-alueessa käsitellään opiskelijan valmiuksia, miten hän pystyy mukauttamaan omia suunnitelmiaan ja käyttäytymistään suhteessa ympäristöön ja opiskeluprosessiin. Vastausten perusteella voidaan rakentaa kuvaa myös opiskelijan resilienssistä.

Urasuunnittelu-osa-alue käsittelee opiskelijan kykyä suunnitella opintojaan ja tulevaisuuttaan suhteessa työhön, työelämään ja siellä tarvittavaan osaamiseen. Huomiota tulee kiinnittää siihen, mistä ja miten hän saa tietoa ja miten hän sitä hankkii. Vastaukset kuvaavat opiskelijan valmiuksia arvioida tavoitteitaan suhteessa omaan osaamiseensa ja tarvittaessa kykyä muuttaa suunnitelmiaan. Lisäksi saadaan käsitys siitä, ovatko hänen opiskelusuunnitelmansa tavoitteellisia.

Työllistyvyystaidot-osa-alueessa huomiota kiinnitetään yksilön kykyyn kuvata osaamistaan työnhakutilanteissa sekä tunnistaa työelämässä tarvittavia taitoja. Väittämien avulla selvitetään, onko yksilöllä käsitystä omista vahvuuksistaan ja kehittymistarpeistaan työelämän ja omien tavoitteidensa näkökulmasta.

CREAR PALVELUTARPEEN ARVIOINTIVÄLINE

Kuva 1. Palvelutarpeen arviointivälineen osa-alueet (Kasurinen, 2019)

4. Palvelutarpeen arviointivälineen käsitteet

Ennen kuin opiskelijan kanssa aloitetaan keskustelu tuloksista, on hyvä palauttaa mieleen arviointivälineen osa-alueet. Seuraavassa on avattu käsitteitä, joita on syytä tarkastella ohjauskeskustelun aikana. Arviointivälineen väittämät ovat kattavia kunkin osa-alueen osalta. Tästä syystä on tärkeää tietää, mitä esimerkiksi hyvinvoinnilla ja toimijuudella tarkoitetaan.

OPISKELUKYKY

Opiskelukykyyn vaikuttavat opiskelutaitojen ja -valmiuksien lisäksi opiskelijan hyvinvointi ja voimavarat. Opiskelumenetelmien ja -tekniikoiden hallinnan lisäksi opinnoissa selviytymisessä edellytetään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Lisäksi opiskelija tarvitsee itsesääätelyn ja oman toiminnan ohjauksen taitoja.

Opiskelukyky on kokonaisuus, johon sisältyvät myös opiskeluympäristö sekä opetustoiminta ja pedagogiikka (Kunttu, 2011).

Kognitiivinen toimintakyky liittyy oppimiseen sekä tiedon vastaanottoon ja käsittelyyn. Se pitää sisällään esimerkiksi muistin, ajattelun, arvostelukyvyn ja ongelmanratkaisutaidot.

HYVINVOINTI JA TOIMINTAKYKY

Terveyden- ja hyvinvointilaitos (THL) määrittelee yleisiksi hyvinvoinnin osatekijöiksi terveyden, materiaalsen hyvinvoinnin ja elämänlaadun.

Elämänlaatuun vaikuttavat terveyden ja taloudellisen hyvinvoinnin lisäksi ihmissuhteet, oman arvontunto ja mielekäs tekeminen. Koska merkittävillä ihmissuhteilla on vaikutus yksilön hyvinvointiin, on sosiaalinen pääoma tärkeä tekijä siinä, miten oma elämänlaatu koetaan. Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan yksilön kykyä ja taitoa toimia erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja verkostoissa (Bourdieu, 1986).

Toimintakyvyn ulottuvuuksia ovat fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky.

Fyysinen toimintakyky liittyy koettuun terveydentilaan ja kykyyn selviytyä itsenäisesti arjessa, työssä ja opinnoissa.

Psyykkinen toimintakyky on yhteydessä yksilön voimavaroihin ja kykyyn selviytyä eteen tulevista haasteellisista tilanteista. Tähän liittyvät mielenterveys ja psyykkinen hyvinvointi sekä elämän- ja arjenhallintataidot.

Sosiaalinen toimintakyky antaa edellytykset arjessa selviytymiselle ja tavoitteiden löytämiselle ja saavuttamiselle. Ihminen tarvitsee pysyviä läheissuhteita ja toimivaa vuorovaikutusta voidakseen olla eheä ja toimintakykyinen. Hän suoriutuu elämän haasteista sekä kykenee unelmoimaan ja asettamaan tavoitteita elämänsä ja uransa suhteen. (Kannasoja, 2013)

RESILIENSSI

Resilienssi on sopeutumista vaativiin tilanteisiin ja kykyä palautua vastoinkäymisistä (Pojjula, 2018). Se ilmenee yksilötasolla mm. optimismina, aktiivisuutena, itsetuntemuksena, minä-pystyvyytenä, itsesäätelynä ja autonomisena toimintana sekä henkisytenä (Bimrose & Hearne, 2012; McLarnon & Rothstein, 2013; Poijula, 2018). Resilienssiä on myös myönteisten tunteiden kokeminen sellaisissakin tilanteissa, jotka ovat vaikeita ja aiheuttavat ahdistusta. Tähän liittyy myös taito toimia ihmissuhteissa ja keskustella kokemuksistaan toisten kanssa (Lipponen, 2020).

Pojjulan (2018, 124) mukaan *”resilienssi on konkavisuuden näkemistä, oleelliseen ja positiiviseen keskittymistä ja priorisointia yhdistettynä tunneälykkyyteen ja sosiaalisiin taitoihin”*. Resilienssi on siten sosiaalista toimintakykyä, joka tarkoittaa myös vastuunottoa omista reaktioista ja käyttäytymisestä haasteellisissa elämän vaiheissa.

Elämänlaatuun vaikuttavat terveyden ja taloudellisen hyvinvoinnin lisäksi ihmissuhteet, oman arvontunto ja mielekäs tekeminen.

LUE LISÄÄ:

THL Hyvinvointi <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eri-arvoisuus/keskeisia-kasitteita>

THL Toimintakyvyn ulottuvuudet <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on>

TOIMIJUUS

Toimijudella (agency) tarkoitetaan yksilön kykyä rakentaa omaa elämänuraansa siten, että hän pystyy suunnittelemaan ja etsimään tietoa sekä tekemään päätöksiä valintatilanteissa (Amundson, 2009). Toimijuus on Banduran (2001) mukaan yhteydessä yksilön kykyyn toimia ennakoivasti ja intentionaalisesti. Kaikki toimijuuteen liitettävät elementit mahdollistavat sen, että yksilö pystyy aktiivisesti suunnittelemaan ja toteuttamaan omia suunnitelmiaan elämän ja uran suhteen (Lent & Brown, 2013). Hän suhteuttaa omia tavoitteitaan tarjolla oleviin mahdollisuuksiin ja elinympäristöönsä.

Toimijuus on kykyä oman toiminnan ohjaukseen sekä arjen hallintaan ja itsesäätelyyn (esim. ajanhallinta).

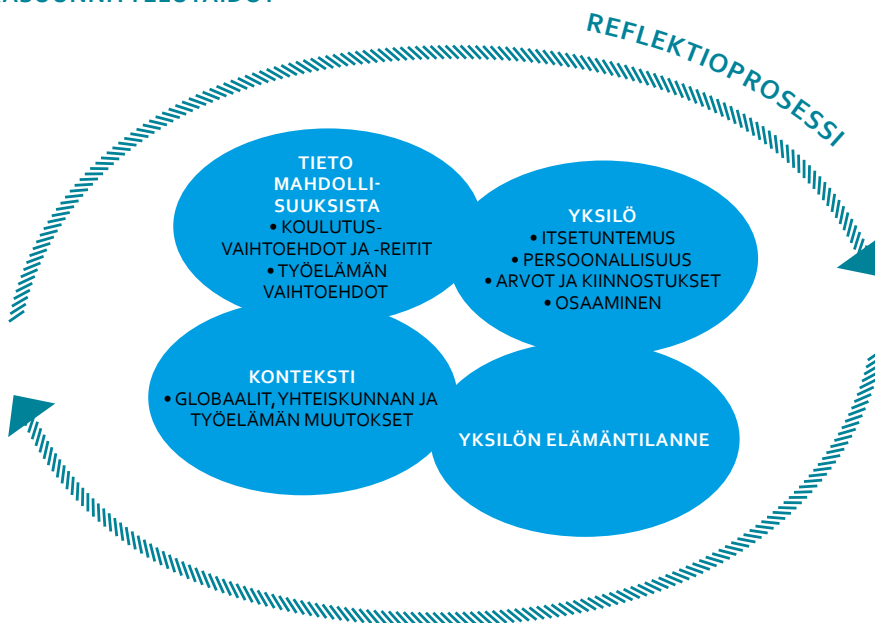
Toimijuus on myös minä-pystyvyyttä – miten uskon siihen, että pystyn toteuttamaan omat suunnitelmani ja selviydyn elämän haasteissa. Toimijuus sisältää kyvyn mukautua erilaisiin tilanteisiin, kuten poikkeusolosuhteisiin sekä yleiseen epävarmuuteen ja lyhyisiin työsuhteisiin.

Sosiaalinen toimintakyky, resilienssi ja toimijuus ovat käsitteitä, joilla on paljon yhteistä. Niiden tulokulma ja painotus poikkeavat hieman toisistaan. Ohjauksessa on tärkeää huomioida, miten edellä kuvatut tekijät vaikuttavat opiskelijan opiskelukykyyn ja tunnistaa tarvittaessa, mikä erityisesti aiheuttaa hankaluksia opinnoissa etenemisessä.

URASUUNNITELUTAIDOT

Kyky mukautua yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuviin muutoksiin sekä teknologiseen kehitykseen muodostaa olennaisen osan yksilön urasuunnittelutaitoja (Kuva 2.).

URASUUNNITELUTAIDOT

Kuva 2. Urasuunnittelutaidot (Kasurinen, 2020; vrt. Sultana, 2012; Skills Development Scotland, 2020)

Uramukautuvuuteen liitetään viisi ulottuvuutta: asennoituminen (concern), tunnistaminen (control), perspektiivin laajentaminen (curiosity), sitoutuminen (commitment) ja usko itseen ja omiin mahdollisuuksiin (confidence) (Savickas & Porfeli, 2012). Edellä luetellut ulottuvuudet liittyvät yleiseen elämänasenteeseen ja yksilön kykyyn tarkastella laaja-alaisesti tarjolla olevia koulutus- ja uramahdollisuuksia. Toisaalta urasuunnitteluun liittyy minä-pystyvyys, usko omaan mahdollisuuksiin saavuttaa itselle asetetut tavoitteet.

Ura- ja elämänsuunnittelun edellyttämät kompetenssit ovat yhteydessä elämisen taitoihin yleensä sekä yksilölliseen ja sosiaaliseen oppimiseen, muutostilanteissa toimimiseen ja työnhakutaitoihin (Sultana, 2012). Urasuunnitteluun liittyviä kompetensseja ovat tiedonhakutaidot, hyvä itsetuntemus sekä kyky arvioida omia vahvuuksia ja osaamista. Elämän- ja työuran rakentaminen on suuntautumista, suunnittelua, valitsemista ja päätöksentekoa sekä sovittautumista kulloinkin vallitsevaan tilanteeseen. Suunnittelu perustuu vahvasti itsetuntemukseen, kykyyn tunnistaa, mistä omat arvot ja periaatteet kumpuavat (vrt. Berger & Luckmann, 1996; Peavy, 1997). Tällainen itsetuntemus tarkoittaa myös sitä, että yksilö tunnistaa omat toimintamallinsa erilaisissa tilanteissa. Urasuunnittelutaitoa ja itsetuntemusta on sekin, miten hyvin yksilö tuntee omat luonteenpiirteensä, kiinnostuksensa, taitonsa ja osaamisensa (Niles, 2011). Hyvä itsetuntemus sekä itsearviointi- ja reflektiotaidot auttavat yksilöä tunnistamaan omat rajoituksensa ja vahvuutensa suhteessa koulutuksen ja työelämän vaatimuksiin (Sultana, 2012).

Urasuunnitteluun liittyviä kompetensseja ovat tiedonhakutaidot, hyvä itsetuntemus sekä kyky arvioida omia vahvuuksia ja osaamista.

TYÖLLISTYMISTAITOT

Urasuunnittelun tavoitteena on viime kädessä työllistyä alalle, jonka yksilö on asettanut tavoitteekseen. Työllistyvyyteen ja työllistymiseen vaikuttaa monia seikkoja, jotka voidaan jakaa yksilöllisiin ja ulkoisiin tekijöihin (Kasurinen, 2013; McQuaid & Lindsay, 2005). Yksilöllisiä tekijöitä ovat esimerkiksi monet sellaiset taidot, joita pidetään yleisinä työelämätaitoina. Edellä mainittujen lisäksi yksilöllisiä työllistyvyyteen vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa motivaatio, asenne ja halu tehdä töitä, kyky ymmärtää omien tekojen seuraukset sekä vastuullisuus ja kyky itsesäätelyyn. Myös terveys ja yleinen hyvinvointi sekä joustavuus ammatillisen ja maantieteellisen liikkuvuuden suhteen ovat työllistymiseen vaikuttavia yksilöllisiä tekijöitä (Kasurinen, 2013; McQuaid & Lindsay, 2005).

Työnhakutaidot liittyvät urasuunnittelutaitoihin siten, että ensin täytyy tunnistaa, minkälaisiin tehtäviin haluaa sijoittua työelämässä. Varsinainen hakuprosessi edellyttää sitä, että yksilö osaa arvioida ja kuvata omaa osaamistaan suhteessa haettavaan työtehtävään. Työnhakua edistävät hyvät verkostoitumis- ja tiedonhankintataidot.

Työelämässä pärjääminen edellyttää työelämätaitoja, joita ovat esimerkiksi asenne, oma-aloitteisuus sekä vuorovaikutus- ja viestintätaidot ammatillisen osaamisen lisäksi. Lisäksi on tärkeää tuntea työelämän yleiset ja alakohtaiset ohjeistukset ja pelisäännöt.

5. Saavutettavuus ja palvelutarpeen arviointi

CREAR-arviointivälineen kehittämistyössä on kiinnitetty erityisesti huomiota saavutettavuuteen. Saavutettavuus ja esteettömyys ovat moniulotteisia käsitteitä. EU:n saavutettavuusdirektiivin tultua voimaan saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että mahdollisimman moni erilainen ihminen voi käyttää verkkopalveluja mahdollisimman helposti. Saavutettavuus on ihmisten erilaisuuden ja moninaisuuden huomioon ottamista verkkopalvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa. (Aluehallintovirasto, 2020). Yleisesti ottaen digitaalisen saavutettavuuden tavoitteena on, että kaikilla olisi mahdollisuus käyttää itsenäisesti erilaisia digipalveluita. Digipalvelulain saavutettavuusvaatimukset opetusallalla koskevat ulkoisia www-sivuja, digitaalisia oppimis-ympäristöjä ja digioppimateriaaleja, jotka eivät ole tilapäisessä käytössä.

CREAR-palvelutarpeen arviointivälineessä saavutettavuus toteutuu selkeänä käyttöliittymänä, teknisesti huolellisena toteutuksena sekä ymmärrettävinä sisältöinä. Sisältöihin on mahdollista tutustua selkokielellä ja tekstin lisäksi väittämille tarjotaan myös kuuntelumahdollisuus.

Opiskelun esteettömyydellä puolestaan tarkoitetaan yleisesti sitä, että jokainen opiskelija voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Keskeistä esteettömässä oppimisympäristössä on, että jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus oppia ja opiskella omien edellytystensä mukaisesti sekä saada tarvitsemansa tuen.

CREAR-arviointiväline on jo monelle opiskelijalle saavutettava ja helppo käyttöväline, koska siitä on laadittu suomen kielen lisäksi myös englannin- ja ruotsinkielinen sekä selkokielellinen, helppolukuinen versio. Jos opiskelijalla kuitenkin on kielellisiä vaikeuksia tai pulmia suomen kielen hallinnassa, voi kysymysten ymmärtäminen silti tuntua hankalalta.

Jos käyttäjällä on kielellisiä vaikeuksia tai puutteita suomen kielen osaamisessa, on ymmärtämisen helpottamiseksi hyvä lukea CREAR-arviointivälineen väittämät yhdessä ääneen jo ennen välineen käyttöä. Väittämät löydät käsikirjan liitteestä 1.

Opiskelijan kanssa kannattaa tällöin myös selvittää hänelle vieraat käsitteet. Samoin arviointivälineen alussa olevat ohjeet kannattaa käydä yhdessä läpi vaiheittain. Joskus vastaaminen kannattaa tehdä yhdessä ohjaajan kanssa. Näin on helpoin varmistaa, että opiskelija ymmärtää kaikki väittämät oikein.

Opiskelija saattaa tarvita apua myös oikean, hänelle soveltuvan kielen valintaan. Kun opiskelija valitsee hänelle parhaiten soveltuvaa kieltä, voi oikeaan yläkulmaan ilmestyä kehoitus käyttää Googlen kääntäjää. Onkin hyvä kertoa opiskelijalle, että Googlen käännöstä on hankala ymmärtää eikä sitä siksi pidä käyttää.

TULOSTEN TULKINTAA JA PALVELUTARPEEN ARVIOINTIA

CREAR-arviointivälineen väittämiin vastaamisen jälkeen opiskelija voi tarvita apua myös tulosten tulkinnassa. Hyviä pohdintakysymyksiä ovat: Ymmärsinkö tuloksen sanallisen ilmaisun oikein? Millaista uutta tietoa sain? Mitä tämä tieto juuri minulle merkitsee? Mitkä ovat vahvuuteni ja tuen tarpeeni? Tärkeintä on pohtia, millaisten palvelujen piiriin arvioinnin tehneen opiskelijan kannattaa hakeutua.

Keskustelutilanteessa on tärkeää kiinnittää huomioita hyvään vuorovaikutukseen ja ymmärtävään ja hyväksyvään ilmapiiriin. On tärkeää, että opiskelija kokee tulevansa kuulluksi ja että hän voi olla aidosti osallisena keskustelussa. Vuorovaikutustilanteissa on hyvä ottaa huomioon opiskelijoiden erilaiset kommunikointitavat, poistaa häiritseviä ympäristötekijöitä, kiinnittää huomiota ilmaisun selkeyteen ja mukauttaa omaa ilmaisua vastaanottajan tarpeita vastaavaksi.

Opiskelijan tarvitsema oppimisen tuki suunnitellaan aina yksilöllisesti, opiskelijan kanssa yhdessä keskustellen. Opiskelija voi tarvita esimerkiksi lisäohjausta, selkeää, visualisoivaa oppimateriaalia tai lisää aikaa tehtävien tekemiseen. Joskus on myös hyvä pohtia, tarvitseeko opiskelija joitakin apuvälineitä opiskelunsa tueksi.

Keskustelutilanteessa on tärkeää kiinnittää huomioita hyvään vuorovaikutukseen ja ymmärtävään ja hyväksyvään ilmapiiriin.

TUKIVERKOSTOJEN YHTEISTOIMINTA LUOTSAA OPISKELIJAA ETEENPÄIN

Opinto-ohjauksen, erityisopetuksen ja opiskeluhuollon palvelut ovat tärkeitä silloin, kun opiskelija tarvitsee tukea. Jotta opiskelija tietää, mitä tukea hän voi saada, on hyvä kertoa hänelle säännöllisesti ja monikanavaisesti ohjauksen, erityisopetuksen ja opiskelijahuollon palveluista ja saatavilla olevista paikallisista tukiverkostoista. Usein on hyvä pohtia myös, mistä opiskelija saa apua oman terveytensä hoitamiseen. Hänelle on myös tärkeää kertoa käytettävissä olevista opintososiaalisista eduista ja apuvälineistä.

Ohjaus- ja opiskeluhuollon henkilöstön käynnit opiskelijaryhmissä helpottavat myös palveluun hakeutumista – on helpompi hakea palvelua, kun tuntee ja tietää henkilön, jonka luokse on menossa. Useimmissa oppilaitoksissa on nykyisin mahdollista saada opiskeluhuollon palveluja myös verkon välityksellä, jolloin ne ovat kaikkien saavutettavissa.

Keskeistä on, että opetus- ja tukipalveluhenkilöstö tekevät yhteistyötä. Opettajien on myös tärkeää tietää, mitä ohjaus- ja tukipalveluja opiskelijan on mahdollista saada. Hyvänä käytäntönä voisi olla, että kuraattori, opinto-ohjaaja tai erityisopettaja on tarvittaessa mukana jo opiskelijan ensimmäisessä HOKS-keskustelussa. Näin varmistetaan, että opiskelija ohjautuu jo varhain hänelle tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin.

6. Palvelutarpeen arviointivälineen hyödyntäminen osana ohjaus- ja tukiprosesseja

Tässä luvussa kerrotaan siitä, miten opetus- ja ohjaushenkilöstö voi käyttää CREAR-arviointivälinettä mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla ja mitä asioita sen käytössä kannattaa ottaa huomioon. Seuraava vaiheistus välineen käytöstä sekä siihen liittyvä ohjeistus on tarkoitettu helpottamaan ohjaus- ja opetushenkilöstön työtä silloin, kun he pyytävät opiskelijoita täyttämään CREAR-arviointivälineen. CREAR soveltuu yksilöohjaus-, pienryhmä- ja luokkatilanteissa käytettäväksi. Lähtökohta on se, että opettaja, ohjaaja tai muu oppilaitoksen asiantuntija on itse huolellisesti tutustunut CREAR:iin ennen kuin hän antaa sen opiskelijoiden täytettäväksi. Välinettä voivat käyttää myös muut neuvonta- ja ohjauspalveluita tarjoavat toimijat omien asiakkaidensa kanssa.

ENNEN CREAR-ARVIOINTIVÄLINEESEEN VASTAAMISTA

- Esittele CREAR-arviointiväline ja sen käyttötarkoitus opiskelijoille.
- Näytä CREAR-arviointivälineestä kertova video tai pyydä opiskelijoita katsomaan se tietokoneeltaan tai puhelimestaan.
- Kuvaile lyhyesti jokaista CREAR-arviointivälineen osa-aluetta: opiskelu, ajankäyttö ja suunnitelmallisuus, hyvinvointi, urasuunnittelu sekä työllistyminen.
- Painota, että CREAR-arviointivälineeseen vastaaminen verkossa ja mobiililaitteella on turvallista ja luotettavaa. Välineen väittämiin vastataan nimettömästi, eikä sitä varten tarvitse rekisteröityä tai tunnistautua. Annetut vastaukset ja välineestä saatu tulos eivät tallennu mihinkään tietokantaan.
- Mainitse, että CREAR-arviointivälineeseen voi vastata suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja selkokielellä. Jokainen väittäjä on luettu ääneen, joten ne voi halutessaan kuunnella.

- Kehota vastaamaan väittämiin totuudenmukaisesti asteikolla *'täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä'*. Jokainen vastaa niihin omasta tilanteestaan ja lähtökohdistaan käsin.
- Korosta, että väittämiin vastataan niiden esiintymisjärjestyksessä.
- Muistuta, että jo annettua vastausta voi muuttaa: siirry painikkeella *'edellinen'* kohtaan, jota haluat muuttaa. Palaa sieltä painikkeella *'seuraava'* takaisin kohtaan, jossa olit menossa. Jatka vastaamista eteenpäin.
- Huomaa, että osaa opiskelijoista saattaa hermostuttaa tai jännittää. Tee vastaamistilanteesta mahdollisimman rauhallinen ja häiriötön sekä ilmapiiriltään turvallinen.
- Vastaa mahdollisiin CREAR-in käyttöä koskeviin kysymyksiin.

CREAR-ARVIOINTIVÄLINE VASTAAMISEN ALKAESSA JA SEN AIKANA

- Muistuta, että jokainen väittäjä on hyvä lukea huolellisesti ennen kuin siihen vastataan.
- Korosta sitä, että kaikkiin väittämiin pitää vastata, jotta välineestä voi saada tuloksen.
- Ole paikalla vastaamistilanteessa. Vastaa mahdollisiin kysymyksiin ja auta, mikäli jokin sana tai käsite olisi vastaajille epäselvä.
- Varaa vastaamiselle riittävästi aikaa. Anna jokaisen vastata omaan tahtiin.

CREAR-ARVIOINTIVÄLINE VASTAAMISEN JÄLKEEN

- Kerro, että opiskelijat voivat tallentaa tulostiedot itselleen pdf-tiedostona tai lähettää ne omaan sähköpostiinsa. Mikäli oppilaitoksessanne on käytössä jokin oppimisalusta tai opiskelijahallintajärjestelmä, voivat opiskelijat tallentaa tulokset siellä omalle henkilökohtaiselle sivulleen.
- Muistuta, että tulokset eivät tallennu mihinkään järjestelmään. Ne jäävät ainoastaan opiskelijalle itselleen. Opiskelija yksin päättää, jakaako hän saamansa tuloksen sinulle tai muille ulkopuolisille.
- Kerro, miten tulosyhteenvedo ja sen piirakkakaavioita luetaan ja tulkitaan. Pyydä opiskelijoita ensin katsomaan, millä osa-alueilla heidän piirakkakaavionsa ovat kokonaisia. Se kertoo siitä, että niillä osa-alueilla heillä ovat asiat kunnossa.
- Jos piirakkakuviolla jollakin osa-alueella olisi vaillinainen, kehoita opiskelijoita palaamaan antamiinsa vastauksiin ja katsomaan, mikä mahdollisesti aiheutti sen. Opettajana/ohjaajana tiedät, että syynä voivat olla opiskeluvaikeudet tai muut ongelmat, jotka arviointiväline tekee näkyviksi.
- Rohkaise opiskelijoita siihen, että he voivat tulla keskustelemaan kanssasi luottamuksellisesti saamista tuloksista. Keskustelu voi auttaa ymmärtämään, mitä tuloksen taustalla on. Jos tilanne edellyttää toimenpiteitä, voitte yhdessä sopia ja päättää siitä, miten etenet.
- Muistuta opiskelijoita tulososion linkkivinkeistä. Niissä on mainittu palveluntarjoajia, joilta voi saada tietoa, neuvontaa, ohjausta ja muuta tukea.

7. Palvelutarpeen arviointi – ohjeet opiskelijalle

Tämä luku on erityisesti tarkoitettu oppilaitoksissa kirjoilla oleville opiskelijoille sekä sellaisille henkilöille, jotka ovat aikeissa käyttää CREAR-arviointivälinettä itsenäisesti oppilaitosympäristöstä erillään. Alla oleva vaiheistus ja siihen liittyvät ohjeet on tehty sujuvoittamaan arviointivälineen käyttöä. Ohjeet kannattaa lukea huolellisesti ennen käyttöä, ja ne voi pitää käden ulottuvilla muistin tukena välinettä käytettäessä.

ENNEN CREAR-ARVIONTIVÄLINEESEEN VASTAAMISTA

- Varmista, että vastaamistilanne on mahdollisimman rauhallinen ja häiriötön.
- Varaa vastaamiseen aikaa noin 10 minuuttia. Vastaa väittämiin omaan tahtiisi.
- CREAR-välineeseen vastaaminen verkossa ja mobiililaitteella on turvallista ja luotettavaa. Sinun ei tarvitse rekisteröityä mihinkään palveluun, vaan vastaaminen tapahtuu nimettömästi. Vastauksesi eivät tallennu mihinkään tietokantaan, eivätkä ulkopuoliset näe niitä tai saamaasi tulosta.
- Voit vastata välineen väittämiin suomeksi, ruotsiksi, englanniksi tai selkokielellä. Väittämät on luettu ääneen kaikilla näillä kielillä, joten voit halutessasi kuunnella ne.
- CREAR-arviointivälineessä on viisi osa-aluetta: opiskelu, ajankäyttö ja suunnitelmallisuus, hyvinvointi, urasuunnittelu sekä työllistyminen.
- CREAR-arviointiväline on verkossa osoitteessa: <https://crear.fi/>. Siellä voit ennen vastaamista tutustua CREAR:n esittelyvideoon.

CREAR-ARVIOINTIVÄLINE VASTAAMISEN AIKANA

- Lue jokainen väittämä huolellisesti ja mieti sitä oman elämäntilanteesi kannalta.
- Vastaa väittämiin mahdollisimman totuudenmukaisesti asteikolla *‘täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä’*.
- Voit muuttaa yksittäiseen väittämään antamaasi vastausta. Siirry painikkeella *‘edellinen’* kohtaan, jota haluat muuttaa. Palaa sieltä painikkeella *‘seuraava’* takaisin sinne, missä olit. Jatka vastaamistasi eteenpäin.
- Vastaa väittämiin niiden esiintymisjärjestyksessä.
- Saat tuloksen, kun olet vastannut kaikkiin väittämiin väliseen jokaisella viidellä osa-alueella.
- Mikäli vastaat CREAR:iin oppilaitoksessa ja tarvitset opastusta, pyydä sitä opettajaltasi tai opinto-ohjaajaltasi.

Vastaa väittämiin niiden esiintymisjärjestyksessä.

CREAR-ARVIOINTIVÄLINE VASTAAMISEN JÄLKEEN

Saat tulosityhteenvedon, kun olet vastannut kaikkiin väittämiin. CREAR-välineen tulos näyttää nykyisen tilanteesi eri osa-alueilla. Näet osa-aluekohtaiset tulokset piirakkakaaviona.

- Voit tallentaa tulokset itsellesi pdf-tiedostona ja lähettää ne omaan sähköpostiisi. Mikäli oppilaitoksessasi on käytössä jokin oppimisolusta tai opiskelijahallintajärjestelmä, voit tallentaa tulokset omalle henkilökohtaiselle sivullesi siellä. Tulokset eivät tallennu minnekään muualle.
- Tutustu saamiisi tuloksiin. Katso ensin, mitkä piirakkakaaviot ovat kokonaisia. Se kertoo siitä, että niillä osa-alueilla asiasi näyttävät olevan kunnossa.
- Mietitkö, miksi jokin piirakkakaaviosi on vaillinainen? Voit palata antamiisi vastauksiin ja katsoa, mikä mahdollisesti aiheutti sen, että jokin piirakkakaavio jäi vajaaksi.
- Jos olet oppilaitoksessa ja jokin tuloksissasi askarruttaa sinua, juttele siitä opettajallesi tai opinto-ohjaajallesi. Keskustelu on hyvä keino saada selvyttä asioihin.
- Tutustu tulososion linkkivinkeihin. Niistä saat tietoa yhteiskunnan tarjoamista ohjaus-, neuvonta- ja tukipalveluista.
- Jos et ole opiskelijana oppilaitoksessa, voit saada apua tulosten tulkitsemiseen oman tai lähipaikkakuntasi Ohjaamosta, työ- ja elinkeinotoimistosta tai muilta palveluntarjoajilta, jotka on mainittu tulososiossa.

8. Tulosten tarkastelu opiskelijan kanssa

CREAR-arviointiväline on varhaiseen tunnistamiseen tarkoitettu työkalu. Aiemmin tässä käsikirjassa on ohjeita, miten vastaamistilanteeseen valmistaututaan. Lisäksi väittämiin vastaamiseen löytyy ohjeistusta luvussa seitsemän.

CREAR-palvelutarpeen arviointivälineen käytöstä saatava hyöty perustuu ennen kaikkea siihen, miten opiskelijan kanssa keskustellaan saaduista tuloksista. Aivan ensimmäiseksi varmistetaan, että opiskelija hyväksyy sen, että voitte yhdessä tarkastella hänen saamiaan tuloksia. Tässä yhteydessä sovitaan myös siitä, miten ohjauskeskustelussa edetään ja kuinka paljon siihen on varattu aikaa.

Ohjausvuorovaikutus perustuu keskinäiseen kunnioitukseen ja luottamukseen sekä yksilön oikeuteen päättää omista asioistaan.

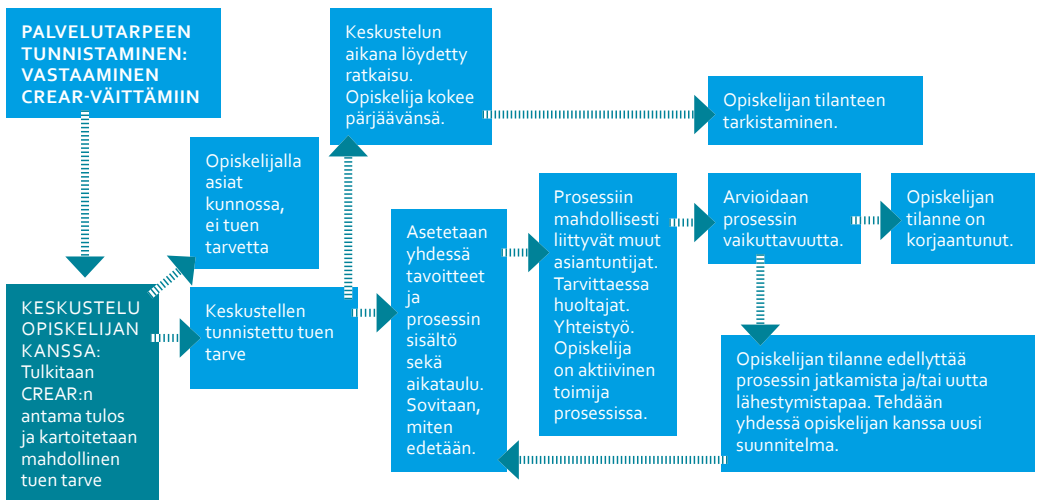
OHJAUSKESKUSTELU

Ohjauskeskustelun lähtökohtana on, että opiskelija saa tilaisuuden tarkastella omaa tilannettaan yhdessä asiantuntijan kanssa. Ohjausvuorovaikutus perustuu keskinäiseen kunnioitukseen ja luottamukseen sekä yksilön oikeuteen päättää omista asioistaan.

Ohjauskeskustelu mahdollistaa kysymysten avulla asioiden ja opiskelijan tilanteen kartoittamisen monipuolisesti ja eri näkökulmista. CREAR-arviointivälineen tuloksia tarkasteltaessa on tärkeää muistaa korostaa myös asioita, jotka näyttäisivät olevan hyvin. Sen jälkeen paneudutaan osa-alueisiin, jotka tuloksen perusteella edellyttävät lähempää tarkastelua.

PALVELUTARPEEN TUNNISTAMINEN – KARTOITTAMINEN – PALVELUPROSESSI

Kuva 3. Varhaisen tunnistamisen ja puuttumisen prosessi (Kasurinen & Launikari 2020)

CREAR-arviointivälinen osa-alueet: opiskelu, toimintakyky ja hyvinvointi, toimijuus sekä urasuunnittelu- ja työllistymistaidot sisältävät useita aiheita, joita on syytä tarkastella erikseen sekä kartoittaen niiden keskinäisiä yhteyksiä toisiinsa. Esimerkiksi ongelmat ajanhallinnassa voivat aiheuttaa stressiä, millä voi olla vaikutusta opiskelijan hyvinvointiin. Samoin tunne siitä, ettei elämällä ole tarkoitusta tai päämäärää, voi näyttäytyä kyvyttömyytenä tehdä urasuunnitelmia. Ennen ohjauskeskustelun aloittamista, ota esille lista väittämistä, jotka löytyvät tämän käyttöoppaan liitteestä (Liite 1).

Seuraavassa on esitetty prosessikuvaus (Kuva 3.) sekä kysymyksiä ja lähestymistapoja, joiden avulla ohjauskeskustelussa päästään alkuun. Koko ajan on kunnioitettava sitä, kuinka paljon opiskelija haluaa asioistaan kertoa. Tietojen luovuttamisesta esimerkiksi toiselle asiantuntijalle sovitaan erikseen ja varmistetaan, ettei opiskelijalla ole mitään tätä vastaan. Tietojen luovutuksessa noudatetaan voimassa olevia ohjeita ja lakeja, jotka ohjaavat oppilaitoksen toimintaa.

TULOSTEN LÄPIKÄYNTI OPISKELIJAN KANSSA:

- Ohjausprosessin aloittaminen voi tapahtua monella eri tavalla. Opiskelijat vastaavat CREAR:n väittämiin ryhmätilanteessa, ja heille annetaan ohje varata aika keskusteluun sen jälkeen.
- Opiskelija voi vastata väittämiin ohjauskeskustelun alussa tai odottaessaan vuoroaan. Tärkeintä on, että CREAR on integroitu osaksi ohjauspalvelujen prosessia.
- Ohjausvuorovaikutuksen perustan rakentaminen, mikäli tapaavat opiskelijan ensimmäistä kertaa. Ohjausprosessin onnistumisen perusta rakennetaan luottamuksellisen ohjaussuhteen luomisella. Tämän vaiheen kesto riippuu hyvin paljon opiskelijan valmiudesta ja halusta keskustella CREAR:n tuloksista ja omista asioistaan yleensä.

CREAR-ARVIOINTIVÄLINEEN TULOSTEN TARKASTELUYHDESSÄ OPISKELIJAN KANSSA:

- Ensin keskustellaan opiskelijan kanssa, miltä hänestä tuntui vastata CREAR:n väittämiin ja miltä saatu tulos hänestä vaikuttaa.
- Ohjaajan kannattaa aluksi korostaa osa-alueita, jotka ovat kunnossa.
- Sen jälkeen paneudutaan yhdessä opiskelijan kanssa muihin osa-alueisiin.
- Tässä yhteydessä on tärkeää keskustella myös opiskelijan elämäntilanteesta ja olosuhteista, joilla saattaa olla vaikutusta joidenkin osa-alueiden tuloksiin. Esimerkiksi vaikeus hallita elämän eri osa-alueiden vaatimuksia voi aiheuttaa stressiä ja ongelmia ajanhallinnassa.
- Jos keskustelun perusteella tulotte sellaiseen tulokseen, ettei tilanne ole kovin huolestuttava, ja sille löytyy yksinkertainen selitys, voidaan asia jättää siihen. Kannattaa kuitenkin sopia, että asiaan palataan esimerkiksi seuraavassa HOKS- keskustelussa tai tapaamisessa.
- Jos vastausten perusteella ilmenee tuen tarvetta, tuloksia käydään läpi kokonaisvaltaisesti. Ensin opiskelija voi kertoa tarkemmin omista vaikutelmistaan. Miten hän itse selittäisi saadun tuloksen?
- Kerro omista huomioistasi. Käykää osa-alueen kysymyksiä läpi ja pohtikaa, mikä niistä mahdollisesti aiheutti tuloksen ja miten se liittyy opiskelijan kokonaistilanteeseen.
- Keskustelkaa myös tarkemmin siitä, miten esille noussut asia näyttäytyy opiskelijan opiskelukyvyssä ja arjessa yleensä.

OSOITA OLEVASI AIDOSTI KIINNOSTUNUT OPISKELIJAN TILANTEESTA.

- Kysy, mitä opiskelija ajattelee tekemistänne huomioista. Onko hän itse huolissaan asiasta?
- Kysy, onko opiskelija jo jutellut asiasta jonkun muun henkilön, ystävän tai asiantuntijan kanssa?
- Kun tilanne on kartoitettu, sovitaan yhdessä, miten ja millä aikataululla asiassa edetään
- Kysy lopuksi, miltä asiasta keskustelu tuntui.

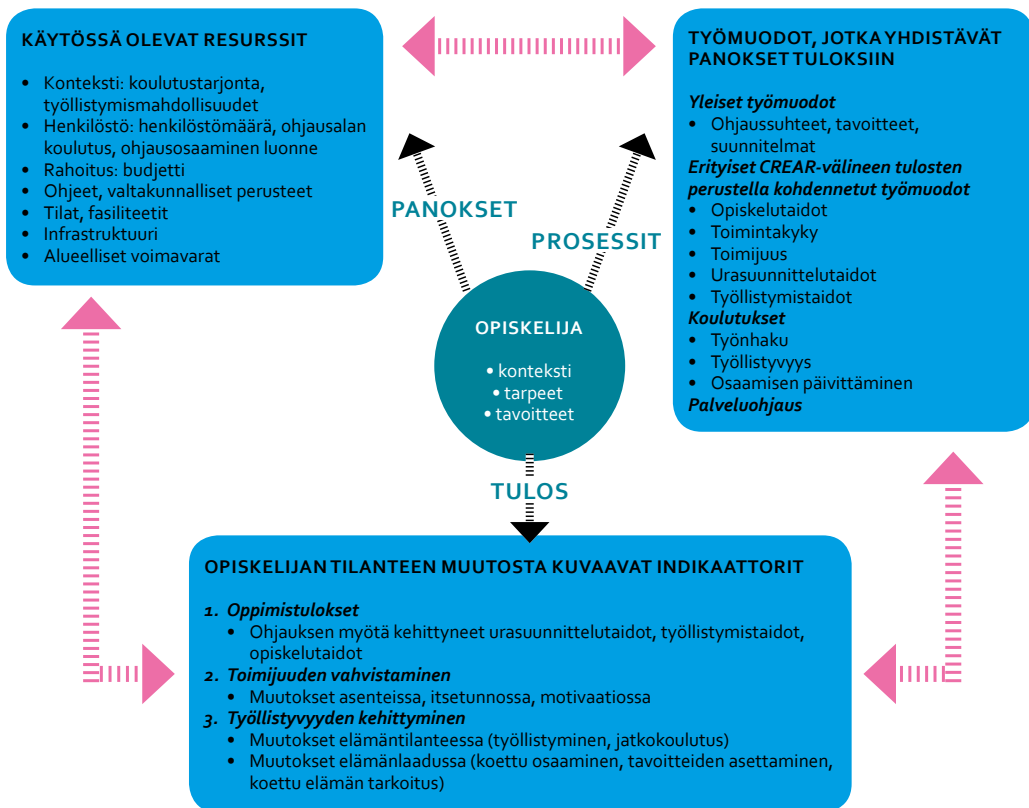
PUHEEKSI OTTAMISEN HAASTEITA JA OHJAUSKESKUSTELUSSA MUISTETTAVAA

- Pohdi etukäteen, miten aloitat keskustelun ja otat asian puheeksi, esim.: ”Mitä sinulle kuuluu? Mitä sinulla menee?” on hyvä aloitus.
- On tärkeää, että kuuntelet ja esität kysymyksiä, jotka antavat tilaa pohtimiselle sekä asioiden ja tilanteen kuvaamiselle ja tarkastelulle eri näkökulmista.
- Kuuntele, mitä opiskelija sinulle kertoo. Tee tilannetta jäsentäviä ja tarkentavia kysymyksiä. Tarkista välillä, että olet ymmärtänyt oikein saamasi vastaukset. Tee yhteenvetoja, jotka vievät keskustelua eteenpäin. Vältä tekemästä ja kertomasta omia tulkintojasi tuloksista.
- Hyväksy myös, jos opiskelija kieltäytyy keskustelusta.
- Pohtikaa yhdessä ratkaisuja. Miettikää, mistä voisi mahdollisesti hakea ja saada apua. Jos opiskelijan tilanne edellyttää toisen asiantuntijan osallistumista prosessiin, on tärkeää varmistaa tukiprosessin jatkuminen.
- Koko ohjaus- ja tukiprosessin ajan varmistetaan, että opiskelija tietää, kenen kanssa hän voi asiastaan keskustella. Tämä on tärkeää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa tarvitaan monialaista asiantuntijuutta. Oppilaitoksessa sovitaan ensisijainen vastuuhenkilö, joka huolehtii siitä, että opiskelijan ohjaus- ja tukiprosessi etenee suunnitelmien mukaisesti.

9. Ohjauksen laatu, seuranta ja raportointi

Opiskelijan henkilökohtaisen tilanteen ja mahdollisen ohjaustarpeen tarkastelun rinnalla CREAR-arviointivälinettä voidaan hyödyntää ohjauspalvelujen kokonaisarviointiin koko oppilaitoksen tasolla. Ohjauksen suoran vaikuttavuuden todentaminen on osoittautunut vaikeaksi, koska ohjaus integroituu useaan prosessiin. Kontekstit ja työmuodot vaihtelevat tiedonvälityksestä pitempikestoisiin räätälöityihin yksilöllisiin tai yhteistoiminnallisiin prosesseihin. Vastaavasti käyttäjien ikä, tausta, valmiudet eri palvelumuotojen käyttöön vaihtelevat. Myös ohjausta toteuttavan henkilöstön tausta ja osaaminen voivat vaihdella. Ohjauksen tulosta koskevan kattavan tiedon kokoamisen vaikeuteen liittyy lisäksi se, että yksilöt pystyvät konkreettisemmin kuvaamaan ohjauksen jälkeistä välitöntä muutosta (esim. aloitettua opiskelua tai uutta työpaikkaa) kuin antamaan palautetta itse ohjaustapahtumasta ja sen vaikutuksista (Barnes ym., 2020). CREAR-arviointiväline mahdollistaa sekä laadullisen että määrällisen tiedon kokoamisen ohjauksen vaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta.

Jos oppilaitostason ohjaustoiminnalla halutaan pitempikestoista vaikuttavuutta, sijoitetut resurssit tulee kytkeä tavoiteltaviin tuloksiin (Redekopp, Bezanson & Dugas, 2015). Tämä edellyttää tarkempaa dokumentaatiota sekä ohjauksen työkäytännöistä että sen vaikutuksista. CREAR-palvelutarpeiden arviointivälineen osa-alueet voivat toimia opiskelijoiden yksilötason välitöntä muutosta kuvaavina laadullisina indikaattoreina (Kuva 4).

Kuva 4. Ohjauksen vaikuttavuuden arviointi CREAR-arviointivälineen avulla (Vuorinen, 2020; vrt. Redekopp, Bezanson & Dugas, 2015)

Jotta CREAR-arviointivälineen tulosten perusteella käynnistyvän ohjausprosessin vaikuttavuutta on mahdollista arvioida, opiskelijan ja ohjauksesta vastaavien on yhdessä asetettava tavoitteet sekä sovittava prosessin sisältö ja aikataulu. Ohjauksen aikana dokumentoidaan, miten käytetyt menetelmät ja ohjauksen työmuodot kohdentuvat CREAR-arviointivälineen esille nostamiin palvelutarpeen osa-alueisiin. Vaikuttavuuden arviointia varten opiskelijoiden tulisi ohjaus- ja tukiprosessin päätyttyä vastata uudelleen CREAR:n väittämiin. Lyhyen aikavälin vaikuttavuutta pyritään arvioimaan vertaamalla käytettyjen työmuotojen yhteyttä opiskelijan kokemaan muutokseen omassa elämäntilanteessaan tai siirtymissään työmarkkinoille. Pitempikestoisia tuloksia voivat olla edellisillä osa-alueilla koettujen muutosten yhtymäkohdat elämänhallintaan sekä osallisuuden vahvistumiseen.

Koska CREAR-arviointivälinettä ja sen tuloksia ei ole integroitu mihinkään asiakkuudenhallintajärjestelmään, ohjauksen vaikuttavuutta voidaan tällä hetkellä arvioida ensisijaisesti vain yksittäisen opiskelijan näkökulmasta. Oppilaitostasolla ohjauksen vaikuttavuuden arviointia varten olisi tarkoituksenmukaista, että kaikki opiskelijat vastaisivat opintojensa alkuvaiheessa CREAR-välineeseen. Siten ohjaustarve olisi koottuna anonymisti kaikkien opiskelijoiden osalta. Vastaavasti voisi koota anonymisti tiedot kaikkien ohjauksen osallistuneiden kokemista muutoksista. Tämän jälkeen on mahdollista arvioida ohjausprosessia, jolla tuloksiin on pyritty. Lopuksi tarkastellaan, millaisia edellytyksiä palvelujen kehittämiseksi tarvitaan. Mallissa on yhtymäkohtia kustannus/prosessi/tulos-mallinnukseen, mutta tässä tarkastelu aloitetaan ohjaukselta odotettavista tuloksista joko yksilön tai koulutuksen järjestäjän näkökulmasta.

10. Johtopäätökset

Erityisesti keväästä 2020 lähtien vallinneet poikkeusolot ovat vaikuttaneet meihin kaikkiin. Ne ovat monen kohdalla vaikeuttaneet normaalia elämää ja sen hallintaa sekä lisänneet huolta ja epävarmuutta tulevaisuudesta. Opiskelijoiden pahoinvointi on kasvanut ja luottamus hyvään elämään vähentynyt samaan aikaan, kun lomautuksista ja irtisanomisista on työelämässä tullut jokapäiväinen ilmiö. Näissä epävakaisissa oloissa nuoret ja aikuiset etsivät elämälleen suuntaa ja tukipilareita, joiden varaan voivat tulevaisuuttaan rakentaa. Monet tarvitsevatkin ohjausta ja muuta tukea, jotta he helpommin pääsevät elämässään eteenpäin.

Tässä käsikirjassa on kuvattu digitaalista palvelutarpeen arviointivälinettä CREAR:a sekä esitelty sen käyttöön liittyviä periaatteita ohjaus- ja neuvontatyön näkökulmasta. CREAR-arviointiväline on ennen kaikkea kehitetty varhaisen tunnistamisen työkaluksi, joka on tarkoitettu oppilaitosten ohjaus-, opetus- ja opiskelija-huoltohenkilöstölle sekä tiedotus-, neuvonta- ja ohjaustehtävissä toimiville asiantuntijoille muilla sektoreilla.

CREAR-arviointivälineen vahvuutena on se, että sen avulla voidaan ihmisen elämäntilannetta tarkastella kokonaisvaltaisesti. Väline tekee näkyväksi vastaajan voimavaroja, mutta myös asioita, jotka voivat hänen kohdallaan edellyttää tukitoimia. CREAR:sta saadun tuloksen ja siitä käydyn ohjauskeskustelun perusteella on mahdollista tarjota oikea-aikaista ja oikein kohdennettua apua. Sillä tavoin voidaan tukea nuorten ja aikuisten toimijuuden, resilienssin ja hyvinvoinnin vahvistumista.

CREAR:sta saadun tuloksen ja siitä käydyn ohjauskeskustelun perusteella on mahdollista tarjota oikea-aikaista ja oikein kohdennettua apua.

CREAR-arviointivälineen toivotaan työkaluna integroituvan oppilaitosten ja muiden TNO-palveluja tarjoavien toimijoiden ohjaus- ja tukiprosesseihin. Se ei luonnollisestikaan tapahdu itsestään, vaan edellyttää organisaatioilta ja niissä työskenteleviltä asiantuntijoilta valmiutta ja avoimuutta kokeilla CREAR:a. Kun väline on todettu hyväksi ja toimivaksi työkaluksi, ei ole esteitä sen laaja-alaisemmalle käyttöönotolle. CREAR:n käytössä kannattaa organisaatiossalla kiinnittää huomiota seuraaviin tekijöihin:

- Ohjaus-, opetus- ja opiskeluhoitohenkilöstön ja muiden TNO-toimijoiden suositellaan tutustuvan CREAR-arviointivälineeseen ennen kuin he ottavat sen käyttöön. Tämän käsikirjan ohjeilla ja tiedoilla pääsee CREAR:n käytössä hyvään alkuun. Omaa osaamista välineen käytössä on mahdollista syventää käyttökoulutukseen osallistumalla tai kollegoiden kanssa kokemuksia siitä vaihtamalla.
- CREAR-arviointiväline toimii asiakastyössä parhaiten silloin, kun se on sidottu kiinteästi oppilaitoksen ja/tai muiden palveluntarjoajien ohjaus- ja tukiprosesseihin. Opiskelijan tilanteen tunnistaminen ja se, mitä saadun tuloksen pohjalta yhdessä opiskelijan kanssa keskustellaan ja sovitaan, olennaisesti määrittävät sitä, miten edetään ja toimitaan.
- Ohjaus- ja tukiprosessien onnistuminen edellyttää sitä, että eri asiantuntijoiden kesken on sovittu tavoitteista, vastuista ja velvoitteista sekä yhteisistä toimintaperiaatteista. Parhaisiin tuloksiin päästään silloin, kun asioita tehdään monialaisessa ja moniammatillisessa yhteistyössä. On tärkeää koota moninainen asiantuntemus yhteen tilanteissa, joissa opiskelijan/asiakkaan tuen tarve on huomattava ja tarvitaan eri asiantuntijoiden osaamista, kokemusta ja näkemyksiä.
- CREAR-arviointivälineen antamaa tulosta tarkastellaan yhdessä asiakkaan kanssa aina mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. On olennaista käydä läpi osa-alueiden välisiä sidoksia ja pohtia niiden keskinäistä suhdetta. Jollain osa-alueella havaittu tuen tarve on hyvä analysoida huolellisesti ja sen perusteella ratkaista viipymättä. Asiakkaalle on myös tärkeää kertoa tuloksissa näkyvistä vahvuuksista ja voimavaroista.
- CREAR-arviointivälineen käyttöön liittyy eettisiä periaatteita, joista tärkeimmät ovat yksilön ja tämän itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen sekä asioiden luottamuksellinen käsittely ja salassapito. Vain asiakkaan nimenomaisella suostumuksella voidaan CREAR-arviointivälineen antamaa tulosta tai tietoa tulosten perusteella tehdyistä toimenpiteistä antaa muiden asiantuntijoiden käyttöön.
- CREAR-arviointivälineen avulla koottua laadullista ja määrällistä tietoa on mahdollista hyödyntää koko oppilaitoksen tai muun TNO-toimijan ohjauspalvelujen suunnittelussa, laadun kehittämisessä, resurssien kohdentamisessa ja tiedolla johtamisessa. Mahdollisia seurantakohteita voivat olla esim. ohjauksen saatavuus, tarvestaavuus, kattavuus sekä vaikuttavuus. Tiedolla johtamisessa on organisaation johdolla keskeinen rooli asioiden mahdollistajana ja ymmärryksen lisääjänä toiminnan kokonaistavoitteista.

Lähteet

- Aluehallintovirasto. 2020.** Mitä palveluja ja sisältöjä laki koskee? Viitattu 13.11.2020. <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/digipalvelulain-vaatimukset/mita-palveluja-ja-sisaltoja-laki-koskee/>
- Amundson, N. 2009.** *Active Engagement: The Being and Doing of Career Counselling*. Ergon Communications.
- Bandura, A. 2001.** *Social cognitive theory: An agentic perspective*. Annual Review of Psychology 52 (1), 1–26.
- Barnes, S.-A., Bimrose, J., Brown, A., Kettunen, J. & Vuorinen, R. 2020.** *Lifelong guidance policy and practice in the EU: trends, challenges and opportunities*. Final Report. European Commission. Directorate-General for Employment Social Affairs and Inclusions. Directorate E. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2767/91185>
- Berger, P. L. & Luckmann, T. 1996.** *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Garden City, NY: Doubleday.
- Bimrose, J. & Hearne, L. 2012.** *Resilience and career adaptability. Qualitative studies of adult career counseling*. Journal of Vocational Behaviour 81, 338–244.
- Borbély-Pecze, T. & Hutchinson, J. 2014.** *Work-based Learning and Lifelong Guidance Policies*. (ELGPN Concept Note No. 5). European Lifelong Guidance Policy Network. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Bourdieu, P. 1986.** *The forms of capital*. In: John G. Richardson (ed.): Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education (ss. 241–258). New York: Greenwood Press 1986.
- Euroopan sosiaalinen peruskirja 44/1991.**
- Euroopan unionin neuvosto. 2004.** *Ehdotus: Neuvoston ja neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma politiikkojen, järjestelmien ja käytäntöjen tehostamisesta elinaikaisen ohjauksen alalla Euroopassa*. 9286/04. EDUC109. SOC 109. (OR.en). 18. toukokuuta 2004. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=FI&f=ST%2015030%202008%20INIT>
- Goman, J., Rumpu, N., Hietala, R., Hilpinen, M., Kankkonen, H., Kjälldman, I.-O., Niinistö-Sivuranta, S., Nykänen, S., Panssar, T., Piilonen, H., Raudasjoki, A., Siippainen, M., Toni, A. & Vuorinen, R. 2020.** *Vaihtoehtoja, valintoja ja uusia alkuja – Arviointi nuorten opintopoluista ja ohjauksesta perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 6:2020.
- Hooley, T. 2014.** *The Evidence Base on Lifelong Guidance. A Guide to Key Findings for Effective Policy and Practice*. ELGPN Tools No.3. Saarijärvi, Finland.
- Hooley, T. & Dodd, V. 2015.** *The economic benefits of career guidance*. Careers England. <http://hdl.handle.net/10545/559030>
- Kannasojä, S. 2013.** *Nuorten sosiaalinen toimintakyky*. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 484. Jyväskylän yliopisto.
- Kasurinen, H. 2013.** *Ohjaus työllistävyyden tukena*. Teoksessa M. Niemi-Pynttari, M.A. Ryhänen (toim.) Yhteisellä matkalla – Aikuisten ohjauksen vaikuttavuutta etsimässä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 142. Tampere: Yliopistopaino Juvenes Print, 65–74.

- Kasurinen, H. (toim.) 2019.** *Opiskelijoiden hyvinvointi ja tulevaisuusko ammatikorkeakoulussa.* Laurea-julkaisut 124/2019. Laurea-ammattikorkeakoulu.
- Kunttu, K. 2011.** *Opiskeluterveys.* Teoksessa K. Kunttu, A. Komulainen, K. Makkonen & P. Pynnönen (toim.) *Opiskeluterveys.* Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. <https://www.researchgate.net/publication/262875091>
Opiskeluterveys
- Lent, R. W. & Brown, S. D. 2013.** *Social Cognitive Model of Career Self-Management: Toward a Unifying View of Adaptive Career Behavior Across the Life Span.* *Journal of Counseling Psychology* 60 (4), 557–568.
- Lipponen, K. 2020.** *Resilienssi arjessa.* Kustannus Oy Duodecim. Helsinki.
- McQuaid, R. W. & Lindsay, C. 2005.** *The concept of employability.* June 2004. Luettu 10.2.2017: https://pure.strath.ac.uk/portal/files/12212609/Concept_of_Employability_FINAL.pdf
- McLarnon, M. J. W. & Rothstein, M. G. 2013.** *Development and Initial Validation of the Workplace Resilience Inventory.* *Journal of Personnel Psychology* 12(2), 63–73.
- Niles, S. G. 2011.** *Career flow: a hope-centered model of career development.* *Journal of employment counselling*, 48, 173–175.
- Nissinen, K. & Vuorinen, R. 2018.** Alueelliset erot luonnontieteiden osaamisessa ja niitä selittävät tekijät: oppilaanohjauksella on merkitystä. Teoksessa J. Rautopuro & K. Juuti (toim.) *PISA pintaa syvemmältä. PISA 2015 Suomen pääraportti.* Suomen Kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 77, 69–95.
- Nykänen, S. 2018.** *Ohjauspalveluiden johtaminen verkostoissa.* Teoksessa J. Pirttiniemi, H. Kasurinen, E. Merimaa, R. Vuorinen & J. Kettunen (toim.) *OPO 2. Opinto-ohjaajan käsikirja.* Oppaat ja käsikirjat 2018:1. Opetushallitus. Helsinki, 52–62.
- Peavy, R. V. 1997.** *Sociodynamic counselling. A constructivist perspective.* *Trafford Publishing.*
- Pojjula, S. 2018.** *Resilienssi.* Muutosten kohtaamisen taito. Kirjapaja. Helsinki.
- Redekopp, D., Bezanson, L. & Dugas, T. 2015.** *Evidence-based Employment Services: Common Indicators.* Phase II. Final Research Report. Canadian Career Development Foundation. <http://www.ccdf.ca/ccdf/wp-content/uploads/2017/06/Common-Indicators-Phase-2-FINAL-REPORT-Dec-21-2015.pdf>
- Savickas, M. L. & Porfeli, E. J. 2012.** *Career Adapt-Abilities Scale: Construction, reliability, and measurement equivalence across 13 countries.* *Journal of Vocational Behavior* 80 (2012), 661–673.
- Skills Development Scotland. 2020.** *Delivering Scotland's career service. A focus on career management skills.* <http://www.skillsdevelopmentscotland.co.uk/media/46449/delivering-scotland-careers-service-2020.pdf>
- Sultana, R. G. 2012.** *Learning career management skills in Europe: a critical review.* *Journal of Education and Work* 2 (25), 1–24.
- THL. 2020.** Keskeisiä käsitteitä / Hyvinvointi <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/keskeisia-kasitteita>
- THL. 2019.** Toimintakyky <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on>
- Valtioneuvosto. 2019.** *Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019. Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta.* Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31.

Liitteet

LIITE 1. CREAR-PALVELUTARPEEN ARVIOINTIVÄLINEEN VÄITTÄMÄT

OPISKELUKYKY JA -TAIDOT

1. Etsin huolellisesti tietoa muodostaakseni omat johtopäätökseni asioista.
2. Tunnistan, onko löytämäni tieto luotettavaa.
3. Minulla on hyvät opiskeluun tarvittavat tietotekniset taidot.
4. Joudun kertaamaan opiskeltavia asioita usein, koska ne tuntuvat niin monimutkaisilta.
5. Osaan sijoittaa oppimani uudet asiat erilaisiin asiayhteyksiin.
6. Tutustun opintojakson alkaessa sen sisältöön ja vaatimuksiin ymmärtääkseni, mitä minulta odotetaan.
7. Suoriudun hyvin opintoihini liittyvistä tehtävistä.
8. Pystyn keskittymään opiskeltavaan asiaan enkä häiriinny helposti.

TOIMIJUUS

1. Pysyn suunnitelmissani ja pidän kiinni sovituista asioista.
2. Suunnittelen ajankäyttöäni.
3. Pysyn yleensä asettamassani aikataulussa.
4. Opiskelun ja muun elämän yhteensovittaminen on minulle pääsääntöisesti helppoa.
5. Selviydyn hyvin elämässä eteen tulevista ongelmista tai muutoksista.
6. Otan usein asioista selvää oma-aloitteisesti.
7. Minun on helppo tehdä itsenäisiä päätöksiä ja valintoja, jotka liittyvät omaan elämään.
8. Kun tartun johonkin tehtävään, olen yleensä varma, että onnistun siinä.

HYVINVOINTI JA TOIMINTAKYKY

1. Sosiaalisissa tilanteissa toimiminen on minulle luontevaa.
2. Ryhmässä tunnen itseni usein ulkopuoliseksi.
3. Koen oloni usein hermostuneeksi tai jännittyneeksi uusissa tilanteissa.
4. Lähipiirissäni on ihmisiä, joiden puoleen voin kääntyä, kun minulla on ongelmia.
5. Tunnen paljon stressiä opintoihin, töihin tai muuhun elämään liittyen.
6. Minulla on usein tunne, että minua kohdellaan epäoikeudenmukaisesti.
7. Olen tuntenut itseni masentuneeksi viime aikoina.
8. Olen kokenut kiusaamista, häirintää tai syrjintää.
9. Elämäni tuntuu olevan vailla tarkoitusta ja päämäärää.

URASUUNNITTELUTAIDOT

1. Osaan arvioida ja sanoittaa vahvuuksiani ja osaamistani.
2. Olen rakentanut opintosuunnitelmani siten, että valintani tukevat tavoitteitteni saavuttamista.
3. Olen valmis pohtimaan erilaisia uravaihtoehtoja, jos ensisijainen suunnitelmani ei toteudu.
4. Olen tietoinen itselleni sopivista jatko-opintomahdollisuuksista.
5. Olen tietoinen itselleni sopivista työllistymismahdollisuuksista.
6. Osaan hyödyntää itsenäisesti eri tietolähteitä etsiessäni tietoa erilaisista koulutus- ja työllistymisvaihtoehdoista.
7. Seuraan yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvia muutoksia ja ymmärrän niiden vaikutuksen omaan tulevaisuuteeni.
8. Uskon selviytyväni työurallani eteen tulevista muutoksista ja sopeutuvani niihin tilanteen mukaisesti.

TYÖLLISTYMISTAITOT

1. Minun on helppo luoda kontakteja työnantajiin.
2. Osaan tuoda oman osaamiseni esiin työnhakutilanteissa.
3. Minulla on hyvät verkostoitumistaidot.
4. Kykenen ottamaan vastaan rakentavaa ohjausta, palautetta tai kritiikkiä lannistumatta tai pahastumatta.
5. Keksin usein luovia ratkaisuja ongelmatilanteissa.
6. Tiedän, minkälaiset tehtävät työelämässä soveltuvat minulle parhaiten.
7. Tiedän, minkälainen tapa työllistyä sopii minulle parhaiten (esim. itsensä työllistäminen, palkkatyö, projektityö jne.).
8. Työllistyn nopeasti valmistumiseni jälkeen.

Hankkeen rahoittaja

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Hanketta koordinoi

Hankkeen toimijat

Hyria

Yhteistyössä mukana

Keuda

AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

OPISKELIJOIDEN HYVINVOINNIN, toimijuuden ja resilienssin vahvistamiseksi on Resilienssi ja tulevaisuusko RETU-hankeessa (ESR, 2018–2020) kehitetty digitaalinen palvelutarpeen arviointiväline CREAR (<https://crear.fi/>). Se on tarkoitettu varhaisen tunnistamisen työkaluksi ohjaus-, opetus- ja opiskeluhoillon asiantuntijoille sekä muille tiedotus-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden ammattilaisille. CREAR auttaa tunnistamaan hyvinvointiin ja elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä ja sen avulla saadaan nopeasti ja luotettavasti kokonaisvaltainen kuva ihmisen sen hetkisestä tilanteesta. Tuloksen perusteella arvioidaan tuen tarve.

TÄSSÄ KÄSIKIRJASSA ESITELLÄÄN CREAR-arviointiväline sekä sen erilaiset käyttötilanteet ja soveltamistavat. Lisäksi kerrotaan arviointivälineen kehitystyön taustalla olevasta tutkimuksesta ja teoreettisesta mallinnuksesta. Julkaisussa on myös kuvattu ohjaukselle ja neuvonnalle kansallisesti ja kansainvälisesti asetettuja tavoitteita sekä sitä, miten viimeaikaiset koulutus- ja työmarkkinapoliittiset linjaukset vaikuttavat ohjauksen asemaan ja kehittämiseen ja monikanavaisten ohjauspalveluiden yhdenvertaiseen saavutettavuuteen maassamme lähivuosina. Julkaisu edesauttaa CREAR-arviointivälineen käyttöönottoa ja integroitumista osaksi ohjaus-, opetus- ja opiskelijahuollon arkea oppilaitoksissa sekä muiden neuvonta- ja ohjauspalveluiden asiakastyötä Suomessa.